

Пречистениот текст на Законот за азил и привремена заштита ги опфаќа: Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.49/03), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.66/07), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.142/08), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/09), Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 166/12) и Законот за изменување и дополнување на Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.101/15) во кои е означено времето на нивното влегување во сила и примена.

ЗАКОН

ЗА АЗИЛ И ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА

(Пречистен текст)

ГЛАВА I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член1

Со овој закон се уредуваат условите и постапката за добивање и престанок на право на азил на странец или лице без државјанство (во натамошниот текст: странец) кој бара признавање право на азил во Република Македонија, како и правата и должностите на барателите и лицата на кои им е признаено право на азил во Република Македонија.

Со овој закон се уредуваат и условите според кои Република Македонија може да даде привремена заштита, како и правата и должностите на лицата под привремена заштита.

Право на азил

Член 2

Правото на азил е меѓународна заштита, што Република Македонија ја дава под услови и постапка предвидени со овој закон, на следниве категории лица:

- признаен бегалец (бегалец по Конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 година и Протоколот за статусот на бегалците од 1967 година) и
- лице под супсидијарна заштита.

Барател на право на азил

Член 3

Барател на право на азил е странец кој бара заштита од Република Македонија и поднел барање за признавање на право на азил, за кое не е донесена конечна одлука, во постапката за признавање право на азил.

Барањето за признавање на право на азил од ставот 1 на овој член е барање поднесено од странец, кое може да се разбере како барање за меѓународна заштита, во смисла на член 2 од овој закон.

Признаен бегалец

Член 4

Признаен бегалец е странец за кој по испитување на неговото барање е утврдено дека ги исполнува условите определени со Конвенцијата од член 2 алинеја 1 на овој закон, односно лице кое поради оправдан страв дека ќе биде прогонето заради својата раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или поради своето политичко уверување, е надвор од државата чиј државјанин е и не може, или поради таков страв, не сака да биде под заштита на таа држава или кое доколку е без државјанство е надвор од државата во која имало вообичаено место на престој, не може или поради таков страв не сака да се врати во неа.

Лице под супсидијарна заштита

Член 4-а

Лице под супсидијарна заштита е странец, кој не се квалификува како признаен бегалец, а на кој Република Македонија ќе признае право на азил и ќе дозволи да остане во рамките на нејзината територија, бидејќи постојат цврсти причини да се верува, дека доколку се врати во државата чиј државјанин е, или доколку е лице без државјанство, во својата држава на претходен вообичаен престој, ќе се соочи со вистински ризик од претрпување на сериозни повреди.

Сериозни повреди, во смисла на ставот 1 од овој член, се:

- смртна казна или егзекуција;
- тортура или нечовечно или деградирачко постапување или казнување или
- сериозни и индивидуални закани по животот или личноста на цивилно лице, по пат на недискриминирачко насилство, во ситуација на меѓународен или внатрешен вооружен конфликт.

Признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита sur place

Член 4-б

Признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита sur place е странец кој веќе се наоѓа на територијата на Република Македонија, на кој ќе му се признае право на азил согласно со членовите 4 и 4-а од овој закон и во случаите кога оправданиот страв од прогонување или вистинскиот ризик од претрпување сериозни повреди е заснован врз настани кои се случиле или активности во кои бил вклучен откако ја напуштил земјата на потекло, особено кога ќе се утврди дека активностите претставуваат изразување и продолжување на уверувањата или ориентациите кои ги имал во земјата на потекло.

Дела на прогонување

Член 4-в

Дела на прогонување во смисла на членот 1 А од Конвенцијата за статусот на бегалците од 1951 година, мора да :

- бидат доволно тешки по својата природа или повторување за да претставуваат сериозна повреда на основните човекови права, а особено оние права кои не можат да бидат ограничени во согласност со членот 15 став 2 од Европската конвенција за заштита на човековите права и на основните слободи или
- претставуваат збир на различни мерки кои вклучуваат и повреди на човековите права што е доволно сериозно за да влијае врз еден поединец на сличен начин, како што е наведено во ставот 1 алинеја 1 на овој член.

Делата на прогонување од ставот 1 на овој член можат, меѓу другото, да имаат форма на:

- дела на физичко или ментално насилство, вклучувајќи и дела на сексуално насилство;
- законски, административни, полициски и/или судски мерки што самите по себе се дискриминаторски, или што се спроведуваат на дискриминаторски начин;
- кривично гонење или казнување кое е непропорционално или дискриминаторско;
- лишување од судска заштита што резултира во непропорционална или дискриминаторска казна;
- кривично гонење или казнување поради одбивање на извршување на воена служба за време на конфликт, во случаи кога исполнувањето на воената служба би значело учество во криминални дела, или дела што потпаѓаат под причините за исклучување, утврдени во членот 6 став 1 од овој закон и
- дела кои по својата природа се врзани за пол или деца.

Вршители на прогон или сериозни повреди

Член 4-г

Вршители на прогон или сериозни повреди се:

- државата;
- субјекти кои ја контролираат државата или поголем дел од нејзината територија и
- вршители кои не се поврзани со државата, доколку може да се покаже дека вршителите утврдени во алинеите 1 и 2 на овој член, вклучувајќи и организации, не се во можност или немаат волја да обезбедат заштита од прогонување или од тешки повреди.

Даватели на заштита

Член 4-д

Заштитата може да ја обезбедат:

- државата или
- субјекти кои ја контролираат државата или поголем дел од нејзината територија.

Давањето на заштита од ставот 1 на овој член подразбира преземање на соодветни мерки што се со цел спречување на прогонот или трпењето на сериозни повреди, меѓу другото, примена на ефикасен правен систем за откривање, прогон и казнување на дела кои го сочинуваат прогонот или сериозни повреди и пристапот на барателот на право на азил кон таквата заштита.

Членот 5 се брише.

Причини за исклучување

Член 6

Странец не може да ужива право на азил во Република Македонија доколку постои основано сомневање дека тој:

- извршил кривично дело против мирот, човечноста или воено злосторство, согласно со меѓународните акти со кои се предвидени овие кривични дела;
- извршил тешко кривично дело (неполитичко) надвор од територијата на Република Македонија пред да биде прифатен во неа како бегалец или
- е виновен за дејствија спротивни со целите и принципите на Организацијата на Обединетите нации.

Покрај причините утврдени во ставот 1 на овој член на странец нема да му се одобри супсидијарна заштита, односно не може да ужива право на азил во Република Македонија и доколку претставува опасност по безбедноста на Република Македонија.

Странец не може да ужива право на азил доколку поттикнува или на

друг начин учествува во извршувањето на кривичните дела или дејствијата кои се утврдени во ставовите 1 и 2 на овој член .

Република Македонија може да го исклучи правото на супсидијарна заштита на странец ако тој пред доаѓањето во Република Македонија извршил едно или повеќе кривични дела кои не се утврдени во ставот 1 на овој член, а за кои е предвидена казна затвор во случај да биле извршени во Република Македонија и доколку ја напуштил својата земја на потекло со цел да ги избегне санкциите за извршените кривични дела.

Принцип на невраќање

Член 7

Барател на право на азил, признаен бегалец или лице под супсидијарна заштита не може да се протера или на било каков начин со сила да се врати на границите на државата:

- во која неговиот живот или слобода би биле во опасност поради неговата раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или политичко уверување или

- каде би бил подложен на мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Забраната од став 1 алинеја 1 на овој член не се однесува на странец кој претставува опасност по безбедноста на Република Македонија или кој, откако против него е донесена правосилна одлука за злосторство или посебно поради тешко кривично дело, претставува опасност за граѓаните на Република Македонија.

На странецот од став 1 алинеја 2 на овој член, кој поради причините од член 6 на овој закон не може да ужива право на азил во Република Македонија, ќе му се дозволи да остане на територијата на Република Македонија се додека во државата чиј државјанин е или доколку е без државјанство во која имал вообичаено место на престој би бил подложен на мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Странецот од став 3 на овој член за време на престојот во Република Македонија има исти права и должности како и лицата под привремена заштита во Република Македонија.

Семејно обединување

Член 8

На членовите на потесното семејство на признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита, на нивно барање, ќе им се признае право на азил.

За членови на потесното семејство, во смисла на став 1 од овој член, се сметаат брачниот другар, доколку бракот бил склучен пред доаѓањето во Република Македонија и малолетните деца кои не се во брак, како и родителите на малолетните деца доколку малолетните деца се стекнале со право на азил.

Принципот на семејно обединување од став 1 на овој член нема да се применува ако:

- постојат причините за исклучување од член 6 на овој закон и

- лицата од став 2 на овој член се државјани на друга држава која може да им даде заштита.

Безбедна земја на потекло

Член 9

Безбедна земја на потекло е држава во која нејзините државјани или лица без државјанство кои таму имаат последно вообичаено место на престој се безбедни од прогон поради причините од член 4 на овој закон или од претрпување на сериозни повреди утврдени во членот 4-а на овој закон или од мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, што се утврдува особено врз основа на почитувањето на човековите права утврдени со меѓународните акти постоење на демократски институции (демократски процеси, избори, политички плурализам, слобода на мислата и јавното изразување на мислата, достапноста и ефикасноста на правната заштита) и стабилноста на земјата.

При правењето на процената за безбедна земја на потекло од ставот 1 на овој член за барателот на право на азил, меѓу другото, ќе се земе предвид во кој обем е предвидена заштита од прогон или малтретирање со:

- релевантните закони и прописи на земјата и начинот на кој тие се применуваат;

- почитување на правата и слободите утврдени во Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и/или Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и/или Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, особено правата кои не можат да се дерогираат врз основа на членот 15 став 2 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи;

- почитување на принципот за невраќање во согласност со Конвенцијата од членот 2 алинеја 1 од овој закон и

- постоење на одредби за ефикасен систем на правни лекови против прекршување на овие права и слободи.

Барателот на право на азил во текот на постапката за признавање право на азил може да докаже дека земјата на потекло не е безбедна за него.

Прва земја на азил

Член 9-а

Прва земја на азил е држава која повторно го прифатила барателот на право на азил поради тоа што:

- статусот на бегалец му е признаен во таа држава и сеуште може да ја користи таа заштита или
- ужива доволна, односно ефективна заштита во таа држава, вклучувајќи ги придобивките од принципот на невраќање.

Безбедна трета земја

Член 10

Безбедна трета земја е држава во која барателот на право на азил се задржал, пред доаѓањето во Република Македонија и во која може да се

претпостави дека тој може да се врати безбеден од прогон, во смисла на член 4 од овој закон, или од претрпување на сериозни повреди утврдени во членот 4-а на овој закон, или од мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

За безбедна трета земја, ќе се смета државата:

- во која на барателот на право на азил нема да му биде загрозен животот и слободата во зависност од раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или политичко уверување;

- која го почитува принципот за невраќање во согласност со Конвенцијата од членот 2 алинеја 1 од овој закон;

- која ја почитува забраната за отстранување, при повреда на правото на слобода од тортура и сурово, нечовечно или деградирачко третирање, како што е утврдено во меѓународното право и

- во која постои можност барателот на право на азил да поднесе барање за признавање на статус бегалец и ако се утврди дека е бегалец, да му се обезбеди заштита во согласност со Конвенцијата од членот 2 алинеја 1 од овој закон.

Барателот на право на азил во текот на постапката за признавање право на азил може да докаже дека третата земја не е безбедна за него.

Принципот на безбедна трета земја од став 1 на овој член нема да се применува ако брачниот другар на барателот на право на азил, децата или родителите законски престојуваат во Република Македонија.

Принцип на локално учество

Член 11

Принципот на локално учество значи обврска на единиците на локалната самоуправа да ја прифатат одговорноста за сместување на признаените бегалци и лица под супсидијарна заштита во зависност на економската развиеност и бројот на жителите на единиците на локалната самоуправа, за што одлучува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата).

Органи за признавање право на азил

Член 12

Постапката за признавање право на азил во прв степен ја спроведува и донесува одлука Министерството за внатрешни работи преку организациона единица надлежна за азил (во натамошниот текст: Одделението за азил).

Против одлуката од ставот 1 на овој член може да се поведе управен спор пред надлежниот суд.

Улогата на Високиот комесаријат за бегалци при Обединетите нации во постапката за азил

Член 13

Органите од член 12 на овој закон ќе соработуваат со Високиот комесаријат за бегалци при Обединетите нации (во натамошниот текст: Високиот комесаријат за бегалци) во сите фази на постапката за признавање право на азил.

На Високиот комесаријат за бегалци надлежните органи, согласно со закон, му дозволуваат пристап до информации за поединечните барања за признавање право на азил за текот на постапката и за одлуките што се донесуваат, со претходно дадена согласност на барателот на право на азил.

Министерството за внатрешни работи изготвува и доставува до Високиот комесаријат за бегалци известувања и статистички податоци кои се однесуваат на положбата на барателите на право на азил и лицата на кои им е признаено право на азил во Република Македонија и за спроведувањето на Конвенцијата од член 2 алинеја 1 на овој закон, овој закон и други прописи од областа на азилот.

Претставниците на Високиот комесаријат за бегалци ги изнесуваат своите ставови, согласно со членот 35 од Конвенцијата од членот 2 алинеја 1 од овој закон пред надлежните органи, согласно со закон, во врска со поединечните барања за признавање на право на азил, во која било фаза од постапката за признавање на правото на азил.

Правна помош

Член 14

Барателите на право на азил имаат право на правна помош и објаснување во врска со условите и постапката за признавање на правото на азил, како и имаат право и на бесплатна правна помош во сите фази на постапката, согласно со прописите за бесплатна правна помош.

Барателите на право на азил, во сите фази на постапката можат да контактираат со лица кои даваат правна помош, претставниците на Високиот комесаријат за бегалци, како и невладини хуманитарни организации.

Претставниците на Високиот комесаријат за бегалци имаат право на пристап и контактирање со барателите на право на азил, во сите фази на постапката каде и да се наоѓаат тие.

ГЛАВА II

ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ ПРАВО НА АЗИЛ

1. ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Примена на Законот за општата управна постапка

Член 15

Во постапката за признавање право на азил соодветно се применуваат одредбите на Законот за општата управна постапка, ако со овој закон поинаку не е определено.

Намера за поднесување на барање за признавање право на азил

Член 16

Странец на граничен премин или во внатрешноста на територијата на Република Македонија може усно или писмено да искаже намера за поднесување на барање за признавање право на азил (во натамошниот

текст: “искажал намера”) пред полициски службеник на Министерството за внатрешни работи.

Полицискиот службеник од ставот 1 на овој член ги прибележува личните податоци на странецот кој искажал намера, му издава примерок од потврдата за искажаната намера и го упатува во рок од 72 часа да поднесе барање за признавање право на азил пред овластеното службено лице во просториите на Одделението за азил кои се наоѓаат во Прифатниот центар за баратели на азил.

Доколку странецот не постапи согласно ставот 2 на овој член се пристапува согласно прописите за странците.“

Поднесување на барање за признавање право на азил

Член 16-а

Барателот на право на азил може да поднесе барање за признавање право на азил пред полицијата на граничниот премин, најблиската полициска станица или во просториите на Одделението за азил кои се наоѓаат во Прифатниот центар за баратели на азил.

Доколку барањето е поднесено пред полицијата на граничниот премин или во најблиската полициска станица полицискиот службеник го спроведува барателот на право на азил до Прифатниот центар за баратели на азил.

Барател на право на азил, кој престојува на територијата на Република Македонија, поднесува барање за признавање право на азил до Одделението за азил.

Во случаите од семејно обединување, барањето може да се поднесе до дипломатско – конзуларното претставништво на Република Македонија во странство.

Член 16-б

Образецот на потврда за искажаната намера за поднесување на барање за признавање право на азил, образецот на барање за признавање право на азил, начинот на земање на отпечатоци од прсти и фотографирање на барателите на право на азил, образецот и начинот на издавање и замена на исправи на баратели на право на азил и лица на кои им е признаено право на азил или привремена заштита во Република Македонија и за начинот на водење на евиденција го пропишува министерот за внатрешни работи.

Бесправно влегување и престој во Република Македонија

Член 17

Барател на право на азил кој бесправно влегол или бесправно престојува

на територијата на Република Македонија, а директно доаѓа од држава во која неговиот живот или слобода биле во опасност, во смисла на членовите 4 и 4-а од овој закон, нема да се казни, ако веднаш побара признавање право на азил во Одделението за азил или се пријави во најблиската полициска станица и го изложи барањето за признавање право на азил, како и оправданите причини за своето бесправно влегување или престој.

Во случајот од став 1 на овој член полицијата веднаш го спроведува лицето до Одделението за азил.

Начин на поднесување барање за признавање право на азил

Член18

Барањето за признавање право на азил се поднесува писмено или усно на записник, на македонски јазик, или ако тоа не е можно, на јазикот на земјата на потекло, на некој од пошироко прифатените странски јазици или на јазик за кој може разумно да се претпостави дека барателот на право на азил го разбира.

При поднесување на барањето за признавање право на азил, барателот на азил се фотографира и му се земаат отпечатоци од прсти.

По поднесувањето на барањето за азил, Одделението за азил во рок од три дена ќе му издаде потврда на барателот на право на азил со печат, број и датум на поднесувањето, со која се потврдува статусот на барателот на азил и се докажува дека на барателот на азил му е дозволено да остане на територијата на Република Македонија додека трае постапката по неговото барање за признавање на право на азил.

Одделението за азил во Министерството за внатрешни работи ќе ги извести во писмена форма и усно барателите на право на азил на јазик за кој може разумно да се претпостави дека го разбираат и во рок не подолг од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за признавање право на азил за начинот на спроведување на постапката за признавање право на азил, за правата и обврските на барателите на право на азил во таа постапка, за можните последици доколку не се придржуваат до нивните обврски и не соработуваат со надлежните органи, како и во врска со условите за прифаќање правото на правна помош, како и правото да контактираат со лица кои даваат правна помош, претставници на Високиот комесаријат за бегалци и невладини хуманитарни организации, во сите фази од постапката и каде и да се наоѓаат барателите на право на азил.

Процена на факти и околности

Член 18-а

Барателот на право на азил е должен во најкус можен рок да ја поднесе целокупната распложлива документација и да изнесе информации кои се однесуваат на неговата возраст, семејни врски, идентитет, државјанство, земја и место на поранешен престој, претходно поднесени барања за признавање на право на азил, патни маршрути, идентификациони и патни исправи и причини за поднесување на барањето

за признавање на право за азил.

Поднесеното барање за признавање на право на азил Одделението за азил го разгледува посебно, земајќи ги предвид сите факти и околности, кои се од значење за донесување на одлуката, и тоа:

- сите релевантни факти што се однесуваат на земјата на потекло во моментот на донесување одлука по поднесеното барање, вклучувајќи ги и законите и прописите во земјата на потекло и начинот на кој истите се применуваат;

- релевантните изјави и документација дадени од страна на барателот на правото на азил, вклучувајќи и информации за тоа дали барателот на правото на азил бил или можеби ќе биде изложен на прогонување или на сериозни повреди;

- индивидуалната состојба и личните услови во кои се наоѓа барателот на правото на азил, вклучувајќи и фактори како што се потекло, пол и возраст, со цел да се процени дали, врз основа на личните услови во кои се наоѓа барателот, актите на кои бил или би можел да биде изложен барателот на правото на азил, можат да се сметаат за прогонување или за сериозни повреди;

- дали активностите на барателот на право на азил, по напуштањето на земјата на потекло, биле преземени со единствената цел за создавање на неопходните услови за поднесување на барање за признавање на право на азил, за да се процени дали тие активности ќе го изложат на прогонување или на сериозни повреди, доколку се врати во таа земја и

- дали од барателот за признавање на право на азил може разумно да се очекува истиот да прифати заштита од некоја друга земја во која би можел да добие државјанство.

Во случај кога барателот на правото на азил не поткрепи со документиран или други докази одредени аспекти на своите изјави и не оправда одредени факти и околности по однос на неговото барање, изјавата на барателот ќе се смета за веродостојна, ако:

- барателот на правото на азил вложил вистински напори за да го поткрепи своето барање;

- сите релевантни елементи кои му се на располагање се поднесени и е обезбедено задоволително објаснување во однос на евентуален недостаток од други релевантни елементи;

- е утврдено дека изјавите на барателот на правото на азил се доследни и уверливи и истите не се во спротивност со достапните конкретни и општи информации кои се релевантни за конкретното барање за признавање на правото на азил;

- барателот на правото на азил поднел барање за признавање на правото на азил при најраната можност за тоа или образложил оправдана причина поради која не го направил истото и

- е утврдена општа веродостојност на изјавата на барателот на правото на азил.

Однос со постапката за дозволување на престој од Законот за странците

Член 19

Од денот на поднесувањето на барање за признавање право на азил до денот на донесување на конечна одлука нема да се применува Законот за странците.

Поднесеното барање за признавање право на азил ќе се смета како повлекување на барањето за издавање на дозвола за престој на странец во смисла на одредбите на Законот за странците.

Обврска за поднесување на исправи

Член 20

Доколку барателот на право на азил поседува исправи, потребно е истите да ги приложи кон барањето за признавање право на азил кога тие се неопходни за постапката за признавање право на азил, а особено:

- патна исправа;
- визи, дозволи за престој или други слични исправи;
- лична карта или друг идентификационен документ;
- сертификат за раѓање и склучување на брак (каде што е можно);
- патни билети и слично, како и
- други документи или исправи кои можат да бидат од значење во постапката на признавање право на азил.

Исправите од став 1 на овој член се чуваат во Одделението за азил во текот на постапката за признавање право на азил, а на барателот на право на азил ќе му се обезбеди фотокопја од поднесените исправи и му се дава потврда дека оригиналните исправи му се во Одделението за азил.

Право на толкувач

Член 21

Кога барателот на право на азил не го разбира јазикот во постапката, Одделението за азил на тоа лице ќе му обезбеди толкувач на јазикот на земјата на потекло или на јазик што тој го разбира.

Трошоците за толкувач ги обезбедува Министерството за внатрешни работи.

Толкувачот е должен да ги чува како тајна податоците што ги дознал во текот на постапката.

Барателите на право на азил имаат право на толкувач од ист пол, во рамките на можностите.

Јавност во постапката

Член 22

При сослушувањето на барателот на право на азил, јавноста е исклучена.

Под јавност, во смисла на став 1 на овој член, не се смета лицето кое дава правна помош овластено од барателот на право на азил, толкувачот и претставникот на Високиот комесаријат за бегалци.

Лицата од став 2 на овој член писмено ќе се известат за датумот, времето и местото на сослушувањето.

Лицата кои присуствуваат на сослушувањето се должни како тајна да ги чуваат податоците за кои дознале во текот на постапката, освен ако барателот на право на азил изречно им дозволи комуникација со јавноста, а според мислењето на овластеното службено лице на Одделението за азил тоа нема да штети на текот на постапката.

Одделението за азил може да дава податоци во врска со политиката и праксата во областа на азилот кои се од значење за одредени научни истражувања.

Малолетни лица

Член 22-а

За малолетни лица барање за признавање право на азил поднесува застапникот по закон согласно со Законот за семејството.

При примената на одредбите на овој закон, пред се, ќе бидат земени предвид најдобрите интереси на детето.

При оценка на барањето за признавање право на азил на детето, неопходно е да се имаат предвид облиците на прогонување специфични за децата.

Малолетни лица без придружба, лица со пречки во менталниот развој и процесно неспособни лица

Член 23

На малолетни лица без придружба, лица со пречки во менталниот развој и процесно неспособни лица, кои имаат потреба од заштита согласно со членот 2 од овој закон ќе им се определи старател, што е можно побрзо, согласно со Законот за семејството.

На старателот од ставот 1 на овој член му се овозможува да го информира малолетното лице без придружба за значењето и можните последици од сослушувањето, како и да може активно да учествува во текот на сослушувањето на малолетното лице без придружба спроведено од страна на овластеното службено лице од Одделението за азил.

Малолетно лице без придружба во смисла на ставот 1 од овој член е странец кој не навршил 18 години, а пристига на територијата на Република Македонија без придружба на застапникот по закон, или останал без таква придружба откако влегол на територијата на Република Македонија.

Министерството за внатрешни работи ќе ги преземе сите потребни мерки за пронаѓање на членовите на семејството на малолетното лице без придружба.

Најдобрите интереси на детето, пред се, ќе бидат земени предвид при оценување на барањата за признавање право на азил на малолетни лица без придружба.

Ранливи лица со посебни потреби

Член 23-а

При примената на овој закон, посебните потреби на ранливите лица, кои се баратели на право на азил, признаени бегалци, лица под супсидијарна заштита или лица под привремена заштита, ќе бидат земени предвид.

Ранливи лица, во смисла на ставот 1 од овој член, се процесно неспособни лица, малолетни лица, малолетни лица без придружба, тешко болни лица, лица со пречки во развојот, стари лица, бремени жени, самохрани родители со малолетни деца, жртви на трговија со луѓе и лица кои биле изложени на мачење, силување или други тешки форми на психолошко, физичко или сексуално насилство.

Посебните потреби на ранливите лица од ставот 1 на овој член ќе се утврдат по пат на индивидуална процена на нивната состојба од страна на надлежната јавна установа за социјална заштита.

При сместувањето и задоволувањето на стандардот на живеење на лицата од ставот 2 на овој член ќе се земе предвид нивната состојба со обезбедување соодветна здравствена, психо-социјална и друга помош.

Неопходно е при оценка на барањето за признавање право на азил да се имаат предвид облиците на прогонување специфични за половата припадност.

Повлекување на барањето за признавање право на азил

Член 24

Барањето за признавање право на азил се смета за повлечено и постапката се запира со заклучок ако се утврди дека барателот на право на азил:

- го повлекол барањето за признавање на правото на азил;
- не се јави на покана за сослушување во Одделението за азил, а својот изостанок не го оправда во рок од 48 часа од денот на закажаното сослушување или
- го напушти местото определено за негово сместување без одобрение за време на траење на постапката, подолго од три дена без да го извести надлежниот орган или не обезбеди согласност од надлежниот орган за напуштање на местото определено за неговото сместување.

Против заклучокот од ставот 1 на овој член барателот на право на азил може да поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежниот суд, во рок од 30 дена од денот на доставувањето на заклучокот.

Тужбата го одлага извршувањето на заклучокот.

На барателот на право на азил кој навел оправдани причини за пропуштање на дејствијата од ставот 1 на овој член ќе му се овозможи да поднесе барање за повторно отворање на предметот, доколку не поминале 30 дена од денот на пропуштањето на дејствијата.

Примена на одредби за протерување од Законот за странците

Член 25

Во случај кога одбиеното лице, барател на право на азил, не ја напушти територијата на Република Македонија, во времето предвидено во одлуката на Одделението за азил, неговото протерување од Република Македонија, ќе биде спроведено во согласност со овој закон и со одредбите на Законот за странците.

Доставување

Член 26

Писмената во постапката за признавање право на азил ќе биде лично доставена на барателот на право на азил или на неговиот законски застапник или полномошник.

2. РЕДОВНА ПОСТАПКА

Спроведување на редовна постапка

Член 27

Редовната постапка за признавање право на азил во прв степен се спроведува од страна на Одделението за азил, кое е должно одлуката да ја донесе во рок од шест месеца од денот на поднесувањето на барањето.

Сослушување на барателот на право на азил

Член 28

Пред Одделението за азил да донесе одлука барателот на право на азил ќе има можност лично да се сослуша, а сослушувањето може да биде и аудио снимено, за што ќе биде претходно информиран.

Сослушувањето од ставот 1 на овој член се врши во услови кои овозможуваат соодветна доверливост.

Сослушувањето се врши без присуство на членовите на семејството на барателот, освен доколку овластеното службено лице од Одделението за азил процени дека присуството на други членови на семејството е неопходно за одредено испитување на барањето за признавање на право на азил.

Барателите на право на азил, на нивно барање, имаат право да бидат сослушани од овластено службено лице на Одделението за азил од ист пол.

Овластеното службено лице кое го води сослушувањето е стручно за да ги земе предвид личните или општите околности во кои се наоѓа барателот, кои се однесуваат на барањето за признавање на право на азил, вклучувајќи го културното потекло или ранливоста на барателот, на начин и во обем во кој е возможно тоа да се направи.

Со цел за остварување на соодветна комуникација овластеното службено лице кое го води сослушувањето обезбедува преведувач. Комуникацијата не е неопходно да биде на јазик на кој сака барателот за право на азил, во случај кога барателот на право на азил може да комуницира на друг јазик за кој може разумно да се претпостави дека го разбира.

За време на сослушувањето барателот на право на азил ги изнесува сите факти и докази што се од значење за утврдување на постоење на основан страв од прогон, во смисла на членот 4 од овој закон.

За време на сослушувањето се води записник. Записникот го потпишуваат лицата кои учествувале во сослушувањето. Во случај кога барателот на азил не се согласува со содржината во записникот од сослушувањето и одбива да го потпише, истото се евидентира во предметот на барателот.

Причини за одбивање

Член 29

Барањето за признавање право на азил ќе се одбие во редовната постапка кога ќе се утврди дека:

- не постои оправдан страв од прогон во смисла на член 4 од овој закон;
- постојат причини за исклучување од член 6 на овој закон и
- прогонот поради причините од член 4 на овој закон е ограничен само на одредена географска област на државата чиј државјанин е, или доколку е без државјанство во која имало вообичаено место на престој, а постои можност за ефикасна заштита во друг дел на државата, освен ако со оглед на сите околности не може да се очекува лицето таму да побара заштита.

Испитување врз основа за признавање право на азил заради супсидијарна заштита

Член 30

Во случај кога ќе се утврди дека барателот на право на азил не ги исполнува условите за признавање право на азил согласно со член 2 алинеја 1 на овој закон, Одделението за азил по службена должност ќе го испита постоењето на причините и условите за признавање право на азил заради супсидијарна заштита, согласно со членот 2 алинеја 2 на овој закон.

Донесување и видови на решенија

Член 31

Врз основа на фактите и доказите утврдени во постапката, Одделението за азил ќе донесе во писмена форма решение за признавање статус на признаен бегалец, решение за признавање на статус на лице под супсидијарна заштита или решение со кое се одбива барањето за признавање право на азил.

Врз основа на факти и докази утврдени во постапката, доколку двајцата родители се стекнале со статус на признаен бегалец или на лице под супсидијарна заштита, Одделението за азил може да донесе и решение со кое му се признава истиот статус на нивното малолетно дете кое е родено и живее на територијата на Република Македонија“.

Во случај кога едниот родител се стекнал со статусот утврден во ставот 1 на овој член, Одделението за азил може да донесе решение на малолетно дете кое е родено и живее на територијата на Република Македонија со кое се признава право на азил, признаен бегалец или супсидијарна заштита.

Решението со кое барањето за признавање право на азил се одбива ги содржи причините поради кои не е уважено барањето, упатство за правно средство и рокот во кој лицето е должно да ја напушти територијата на Република Македонија, кој не може да биде пократок од 15 дена од денот кога решението ќе стане извршно.

Право на тужба и донесување на одлука

Член 32

Барателот на право на азил може да поведе управен спор против решението на Одделението за азил до надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението.

Тужбата го одлага извршувањето на решението.

Надлежниот суд Одлуката ќе ја донесе во рок од два месеца од денот на поднесувањето на тужбата.

Ново барање за признавање право на азил

Член 33

Во случај кога барателот на право на азил ќе поднесе ново барање за признавање право на азил, тој мора да обезбеди докази дека неговите околности битно се измениле од моментот на донесување на претходното решение со кое е одбиено неговото барање. Доколку тоа не го стори, Одделението за азил ќе го одбие барањето.

3. ИТНА ПОСТАПКА

Цел на постапката

Член 34

Итната постапка се спроведува кога барањето за признавање право на азил е очигледно неосновано, освен ако барањето е поднесено од малолетно лице без придружба или лице со пречки во психичкиот развој.

Очигледно неосновани барања

Член 35

Барањето за признавање право на азил се смета дека е очигледно неосновано ако:

- нема основа во тврдењето за страв од прогон, бидејќи барањето не е поднесено поради причините утврдени со овој закон, туку поради можност за вработување и подобри услови за живот или кога барателот не дава никакви податоци дека би бил изложен на прогон или кога неговите тврдења се невозможни или противречни;

- барањето се заснова на смислена измама или злоупотреба на постапката за признавање право на азил;

- лицето пристигнало од безбедна земја на потекло, освен ако докаже дека земјата на потекло не е безбедна за него;

- лицето пристигнало од трета безбедна земја, каде што можело да бара признавање право на азил, освен ако докаже дека третата земја не е безбедна за него и

- лицето пристигнато од безбедна земја на потекло, која е држава членка на Европската унија, освен ако докаже дека земјата на потекло не е безбедна за него.

Барателот на право на азил извршува смислено дело на измама и злоупотреба на постапката за признавање право на азил согласно со став 1

алинеја 2 на овој член, во случај ако:

- без разумно објаснување, смислено дава невестинити изјави во неговото барање за признавање право на азил, усно или во писмена форма, а тие изјави се од суштествена природа и значење за определување на неговиот статус на признаен бегалец;

- без разумно објаснување, го засновал своето барање врз лажен идентитет или врз фалсификувани исправи, за кои тврди дека се автентични;

- намерно уништува, оштетува или крие патна исправа, друг документ или доказ од значење за постапката, со цел да го попречи текот на постапката и да ги доведе во заблуда органите за признавање право на азил во врска со неговиот идентитет;

- барањето за признавање право на азил е поднесено со цел да се спречи извршувањето на одлуката за протерување од територијата на Република Македонија, а барателот имал доволно можност претходно да бара признавање право на азил;

- барањето за признавање право на азил на лицето му било одбиено во друга земја, по испитување на суштината на барањето, во постапка што содржела соодветни процедурални гаранции, во согласност со Конвенцијата од член 2 алинеја 1 на овој закон и

- има добиено право на азил во друга земја и продолжува да ја ужива заштитата на таа земја.

Донесување на решение

Член 36

Во случаите кога барањето за признавање право на азил е одбиено како очигледно неосновано, Одделението за азил донесува решение со кое се одбива барањето за признавање право на азил и се определува рокот во кој лицето е должно да ја напушти територијата на Република Македонија, кој не може да биде пократок од пет дена од денот кога решението ќе стане извршно.

Во образложението на решението од став 1 на овој член се наведуваат причините за одбивање на барањето за азил.

Решението од став 1 на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за признавање право на азил.

Тужба против решението со кое се одбива барањето

Член 37

Против решението со кое се одбива барањето за признавање право на азил во итната постапка барателот на право на азил има право на тужба во рок од седум дена од денот на доставувањето на решението.

Тужбата од став 1 на овој член го одлага извршувањето на решението.

По тужбата од ставот 1 на овој член одлучува надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на тужбата.

ГЛАВА III

ПРЕСТАНОК НА ПРАВОТО НА АЗИЛ

Престанок на правото на азил

Член 38

Правото на азил признаено во Република Македонија престанува за лице кое:

- доброволно повторно ќе се стави под заштита на земјата чиј државјанин е;
- откако го изгубило државјанството на таа земја, тоа лице повторно доброволно го стекнало;
- стекнало ново државјанство и ужива заштита од државата на неговото ново државјанство;
- доброволно повторно се населило во државата што ја напуштило или останало надвор од неа поради страв од прогон;
- не може повеќе да продолжи да одбива да користи заштита од земјата чиј државјанин е, бидејќи околностите поради кои на лицето му било признаено право на азил престанале да постојат и
- е без државјанство и може да се врати во државата на неговото поранешно вообичаено место на престој, бидејќи околностите поради кои на лицето му било признаено право на азил престанале да постојат.

За престанок на правото на азил поради причините од став 1 на овој член, се спроведува постапка, како и за признавање право на азил, утврдена со овој закон.

ГЛАВА IV ИСПРАВИ

Издавање на исправи

Член 39

За исправи, во смисла на овој закон, се сметаат:

- идентификациона исправа за барател на право на азил;
- лична карта за признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита и
- патна исправа за признаен бегалец, согласно со Конвенцијата од член 2 алинеја 1 на овој закон.

Исправите од став 1 на овој член, согласно со овој закон, ги издава Министерството за внатрешни работи.

Исправата од став 1 алинеи 1 и 2 на овој член е идентификационен документ кој лицето е должно да го носи со себе и да го покаже на барање на службеното лице кое со закон е овластено да легитимира.

Забрането е да се даде исправа од став 1 на овој член на послуга на друг или лицето да се послужи со туѓа исправа како со своја.

Идентификациона исправа за барател на право на азил

Член 40

На барателот на право на азил ќе му се издаде идентификациона исправа во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за признавање на право на азил.

Идентификационата исправа за барател на право на азил е со важност

до донесување на конечна одлука во постапката за азил, односно до истекот на рокот во кој лицето е должно да ја напушти територијата на Република Македонија по правосилноста на одлуката со која е одбиено неговото барање.

Со идентификационата исправа од ставот 1 на овој член се потврдува правото на престој на барателот на право на азил во рокот за важност на идентификационата исправа утврден во ставот 2 на овој член.

Лична карта

Член 41

Признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита, кое наполнило 18 години живот е должно да поднесе барање за издавање на лична карта.

Личната карта за признаен бегалец се издава со рок на важење од пет години, а за лице помладо од 27 години со рок на важење од три години.

Личната карта за лице под супсидијарна заштита, се издава со рок на важење од најмалку една година.

Со личната карта за признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита се потврдува правото на престој.

На признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита им се определува матичен број за странец.

Патна исправа

Член 42

На барање на признаен бегалец кој наполнил 18 години живот, се издава патна исправа со важност од две години. Важењето на патната исправа може да се продолжува. За лице помладо од 18 години живот, барањето за издавање на патна исправа го поднесува неговиот законски застапник.

Со издавање на патната исправа од став 1 на овој член, признаениот бегалец не се стекнува со право да бара заштита од дипломатско-конзуларните претставништва на Република Македонија во странство.

Одбивање на издавање и одземање на патна исправа

Член 43

Патна исправа нема да се издаде на признаен бегалец:

- против кој се води кривична или прекршочна постапка, на барање од надлежниот суд;
- на кој му е изречена безусловна казна затвор, додека не ја издржи казната и
- на барање на надлежен орган, доколку не ги намирил имотно-правните или финансиските обврски кон Република Македонија.

Ако причините од став 1 на овој член постоеле пред денот на издавањето на патната исправа, а за нив се дознало подоцна или причините настанале по денот на издавањето, патната исправа ќе се одземе.

Во решението со кое се одбива барањето за издавање на патна исправа, односно се одзема патната исправа, се наведуваат причините.

Против решението од став 3 на овој член може да се поведе управен спор до надлежниот суд.

Тужбата против решението за одземање на патната исправа не го одлага неговото извршување.

Враќање на патна исправа и лична карта

Член 44

По правосилноста на одлуката за престанок на правото на азил, лицето е должно да ја врати издадената патна исправа и личната карта на Министерството за внатрешни работи.

Преминување на државната граница

Член 45

На барател на право на азил или лице под супсидијарна заштита може да му се издаде патна исправа, согласно со одредбите на Законот за странците.

Исчезнување или оштетување на исправа

Член 46

Лицето на кое му е издадена исправа согласно со овој закон, должно е да го пријави нејзиното исчезнување или оштетување на Министерството за внатрешни работи, во рок од два дена од моментот кога тоа го забележал.

На лицето од став 1 на овој член му се издава потврда за пријавувањето на исчезнатата или оштетената исправа.

ГЛАВА V

ПРАВНА ПОЛОЖБА

Општи обврски

Член 47

Секој барател на право на азил или лице на кое му е признаено право на азил во Република Македонија, за време на престојот во Република Македонија, е должен да се придржува кон Уставот на Република Македонија, законите, други прописи и одлуки на државните органи, како и во согласност со обврските утврдени со меѓународни договори, ратификувани во согласност со Уставот.

Министерството за труд и социјална политика со цел да ја олесни интеграцијата на барателите на право на азил или на лицата на кои им е признаено право на азил во Република Македонија ќе изготвува соодветни програми за интеграција.

1. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА БАРАТЕЛИ НА ПРАВО НА АЗИЛ

Права на барателите на право на азил

Член 48

Барателите на право на азил до донесување на конечна одлука во постапката за признавање право на азил имаат право на:

- престој;
- бесплатна правна помош;

- сместување и згрижување во Прифатен центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика, доколку искаже потреба за истото;

- основни здравствени услуги согласно со прописите за здравственото осигурување;

- право на социјална заштита согласно со прописите за социјалната заштита;

- право на образование согласно со прописите за основно и средно образование;

- работа само во рамките на Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика и како и право на слободен пристап на пазарот на труд за барател на право на азил на кој барањето за признавање на право на азил не му е решено во период од една година, по истекот на периодот од една година и

- контакти со Високиот комесаријат за бегалци, како и невладини хуманитарни организации заради давање на правна помош во постапката за признавање право на азил.

Министерството за труд и социјална политика за правата наведени во ставот 1 на овој член ги известува барателите на право на азил во писмена форма на јазик за кој разумно може да се претпостави дека го разбираат или во усна форма со помош на преведувач.

Министерството за труд и социјална политика се грижи за обезбедување на средства за издржување и здравствена заштита на барателите на право на азил, додека се наоѓаат во Прифатниот центар или друго место за сместување определено од ова министерство.

Должности на барателите на право на азил

Член 49

Барателот на право на азил е должен:

- да престојува во Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика и да не го напушта местото на престој одредено од надлежниот орган без да го информира за тоа или без да има дозвола за напуштање на истото, ако е за тоа потребна;

- да соработува со органите за признавање на право на азил, особено да дава лични податоци, да ги предаде идентификационите и други исправи што тој можеби ги поседува, да овозможи негово фотографирање и дактилоскопирање, личен претрес и претрес на багажот и возилото со кое пристигнал во Република Македонија, како и да дава податоци за својот имот и приходи;

- да се подложи на здравствени прегледи, лекување и пропуштено вакцинирање по барање на органите надлежни за работите од областа на здравството, во случај на опасност по здравјето на луѓето и

- да ги почитува куќните правила на Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика и да не покажува насилно однесување.

Доколку барателот на право на азил стори сериозни повреди на одредбите од ставот 1 алинеја 4 на овој член надлежниот орган може да донесе решение за укинување на правото на сместување во Прифатниот

центар, односно надоместок на штетата што барателот на азил ја има направено. Надлежниот орган решението го донесува за секој случај поединечно и објективно, со наведување на причините за истото, на која барателот на право на азил има право на жалба согласно со прописите за социјална заштита.

Барателот на право на азил откако ќе биде сместен во Прифатниот центар може да поднесе барање до Министерството за труд и социјална политика да престојува надвор од Прифатниот центар на сопствен трошок, по извршеното фотографирање и дактилоскопирање.

Барателите на право на азил на кои им е одобрено да престојуваат надвор од Прифатниот центар или друго место определено од Министерството за труд и социјална политика се должни пред Одделението за азил да ја пријават новата адреса.

2. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ПРИЗНАЕНИТЕ БЕГАЛЦИ

Личен статус и право на престој

Член 50

Личниот статус на признаениот бегалец се утврдува според законите на Република Македонија.

Признаениот бегалец има право на престој на територијата на Република Македонија.

Права и должности

Член 51

Ако со овој или со друг закон поинаку не е определено, признаените бегалци имаат исти права и должности со државјаните на Република Македонија, со следниве исклучоци:

- немаат избирачко право;
- не подлежат на воена обврска и
- не можат да вршат дејност, да засноваат работен однос и да основаат здруженија на граѓани или политички партии во случај кога со закон како услов е предвидено лицето да има државјанство на Република Македонија.

Признаените бегалци можат да стекнат право на сопственост на движен и недвижен имот, да засноваат работен однос или да вршат дејност, под услови утврдени со закон со кој се регулира ова право за странците во Република Македонија.

Сместување

Член 52

На признаениот бегалец му се обезбедува сместување, согласно со принципот на локално учество, преку давање соодветен стан на користење или на парична помош потребна за обезбедување простории за сместување, до обезбедување на средства за својата егзистенција, но најдолго две години од денот на доставувањето на решението за признавање на статус на

признаен бегалец.

Министерот за труд и социјална политика ги пропишува критериумите и начинот за користење на соодветен стан за сместување или на парична помош потребна за обезбедување простории за сместување на признаениот бегалец.

Во случај кога признаениот бегалец ќе ги одбие дадените простории за сместување во општината, го губи правото на сместување и може да се насели во друга општина по сопствен избор и трошок.

Права од социјална заштита

Член 53

Признаен бегалец од денот на доставувањето на решението за признавање на статус на признаен бегалец се изедначува со државјаните на Република Македонија по однос на остварување на правата од социјална заштита утврдени со Законот за социјална заштита.

Здравствена заштита

Член 54

До стекнување својство на осигурено лице, согласно со Законот за здравственото осигурување, признаениот бегалец има право на основни здравствени услуги, како и државјаните на Република Македонија.

Извори на финансирање и надлежен орган што се грижи за остварување на правата

Член 55

Средствата за сместување, социјалната заштита и здравствена заштита од членовите 23-а, 52, 53, 54 и 60 на овој закон се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

За сместување, остварување на правата од социјална заштита и здравствена заштита од членовите 23-а, 52, 53, 54 и 60 на овој закон се грижи Министерството за труд и социјална политика.

Права од работен однос и социјално осигурување

Член 56

Правото на работа признаените бегалци го остваруваат согласно со овој закон и прописите за вработување и работа на странци.

Во случај на примена на мерки за ограничувања на вработување на странци, истите нема да се применуваат врз признаените бегалци кои доаѓаат од држава кон чии државјани се насочени тие мерки, доколку признаениот бегалец исполнува еден од следниве услови:

- престојува најмалку три години на територијата на Република Македонија;

- во брак е со државјанин на Република Македонија и
- има едно или повеќе деца кои се државјани на Република Македонија.

Во поглед на правата од работен однос, здравствена заштита, пензиско и инвалидско осигурување, признаените бегалци се изедначени со државјаните на Република Македонија.

Трансфер на имот, вложен капитал и добивка

Член 57

Во согласност со законските прописи на Република Македонија признаениот бегалец има право на трансфер на имотот кој е внесен на територијата на Република Македонија и слободно изнесување на вложениот капитал и добивката во друга држава каде што е примен заради ново населување.

3. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ЛИЦА ПОД СУПСИДИЈАРНА ЗАШТИТА

Право на престој

Член 58

Со денот на доставувањето на решението за признавање на право на азил заради супсидијарна заштита, лицето под супсидијарна заштита се стекнува со право на престој на територијата на Република Македонија во траење од најмалку една година и истиот се продолжува доколку причините од членот 4-а на овој закон се уште постојат.

Сместување

Член 59

На лицето под супсидијарна заштита му се обезбедува сместување согласно со членот 52 на овој закон, но најдолго една година од денот на доставувањето на решението за признавање на статус на лице под супсидијарна заштита.

Права и должности

Член 60

Лицето под супсидијарна заштита од денот на доставувањето на решението за признавање на статус на лице под супсидијарна заштита се изедначува со државјаните на Република Македонија по однос на остварување на правата од социјална заштита утврдено со Законот за социјална заштита, а правото на основни здравствени услуги го остварува согласно со членот 54 на овој закон.

Лицата под супсидијарна заштита имаат исти права и должности со странците со дозволен привремен престој на територијата на Република Македонија, ако со овој или со друг закон поинаку не е определено.

Доброволна репатријација

Член 61

По престанок на правото на азил во Република Македонија, Министерството за внатрешни работи, во соработка со Високиот

комесаријат за бегалци, ќе овозможат организирано доброволно враќање на лицата во нивната земја на потекло.

ГЛАВА VI ПРАВО НА ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА

Услови за добивање привремена заштита

Член 62

Во случај на масовен прилив на лица кои непосредно доаѓаат од држава во која нивните животи, безбедност или слобода се загрозени со војна, граѓанска војна, окупација, внатрешен конфликт пропратен со насилство или масовно кршење на човековите права, Владата може да им даде привремена заштита.

Владата периодично го преиспитува постоењето на околностите од став 1 на овој член и одлучува за продолжување на привремената заштита.

Привремената заштита во Република Македонија не може да трае подолго од две години.

Примена на одредби на овој закон

Член 63

Одредбите на членовите 6, 7, 8, 14, 17 и 47 од овој закон се однесуваат и на лицата под привремена заштита.

Права на лицата под привремена заштита

Член 64

Лицата под привремена заштита имаат право на:

- престој и згрижување во Република Македонија за време на привремената заштита, во согласност со економските можности на Република Македонија;

- право на работа, здравствена заштита и пензиско и инвалидско осигурување под исти услови кои со соодветни прописи се предвидени за странците со дозволен привремен престој во Република Македонија;

- хуманитарна помош и основни здравствени услуги за невработени лица под привремена заштита и

- основно и средно образование, а во поглед на повисоките степени на образование, лицата под привремена заштита се изедначени со странците со дозволен привремен престој во Република Македонија.

Престојот од став 1 алинеја 1 на овој член нема да се смета за законски престој во смисла на Законот за странците и Законот за државјанството на Република Македонија.

За остварување на правата од став 1 на овој член се грижи Министерството за труд и социјална политика.

Идентификациона исправа

Член 65

Министерството за внатрешни работи ќе ги евидентира лицата под привремена заштита и ќе им издаде идентификациона исправа.

Идентификационата исправа од став 1 на овој член е со важност до престанокот на привремената заштита во Република Македонија.

Одредбите на член 39 ставови 2, 3 и 4 од овој закон, се однесуваат и на идентификационата исправа за лица под привремена заштита.

Поднесување на барање за признавање право на азил

Член 66

Лице под привремена заштита има право во секое време да поднесе барање за признавање право на азил.

Лицето под привремена заштита на кое барањето за признавање право на азил му е одбиено, ќе ужива привремена заштита до истекот на времето за кое таа е дадена.

ГЛАВА VII

ОБРАБОТКА И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Интегрирана база за странци, вклучувајќи податоци за азил, миграции и визи

Член 67

Одделението за азил обработува и користи податоци од Интегрираната база за странци, вклучувајќи податоци за азил, миграции и визи согласно со прописите за заштита на личните податоци и прописите за странци, како и обработува и други лични податоци за барател на право на азил, признаен бегалец, лице под супсидијарна заштита; за членови на потесно семејство кои го придружуваат барателот на право на азил; признаениот бегалец, односно лицето под супсидијарна заштита и податоци за нивниот престој и права што ги користат во Република Македонија.

Лични податоци кои се обработуваат за барател на право на азил, признаен бегалец и лице под супсидијарна заштита се: лично име; моминско презиме; псевдоним; име на родители; пол; ден, месец и година на раѓање; место на раѓање; матичен број; отпечатоци од прсти и фотографија.

Лични податоци кои се обработуваат за членови на потесно семејство кои го придружуваат барателот на право на азил, признаениот бегалец, односно лицето под супсидијарна заштита се: лично име, ден, месец и година на раѓање, место на раѓање и сродство.

Личните податоци кои ги обработува и користи Одделението за азил се чуваат десет години од денот на започнување на нивната обработка.

Размена на податоци

Член 68

Податоците од Интегрирана база за странци, вклучувајќи податоци за азил, миграции и визи не можат да се разменуваат со земјата на потекло на лицето, на кое тие податоци се однесуваат или со земјата на потекло на

членовите на неговото семејство.

Заради извршување на одлуката за протерување од територијата на Република Македонија на лице чие барање за признавање право на азил правосилно е одбиено или на кое со правосилна одлука му престанало правото на азил во Република Македонија, Одделението за азил може со надлежните органи на други држави да ги разменува следниве податоци:

- име и презиме, датум и место на раѓање, пол, државјанство, последно живеалиште и адреса на станот, податоци за бројот на членовите на семејството и за исправи издадени од земјата на потекло и
- отпечатоци од прсти и фотографија.

ГЛАВА VIII

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 69

Глоба во износ од 20 до 80 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, кое:

- исправите од член 39 став 1 на овој закон ги дава на послуга, односно се служи со туѓа идентификациона исправа како со своја (член 39 став 4);
- со наполнети 18 години живот не поднесе барање за издавање на лична карта (член 41 став 1) и
- не ја врати издадената патна исправа и лична карта на Министерството за внатрешни работи при престанок на правото на азил (член 44).

Член 70

- Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, кое:

- не ги чува како тајна податоците што ги дознало во текот на постапката (член 21 став 3 и член 22 став 4);
- не ја носи со себе идентификационата исправа или ќе одбие да ја покаже на барање на службено лице кое со закон е овластено да легитимира (член 39 став 3);
- не пријави исчезнување или оштетување на исправата издадена согласно со овој закон до Министерството за внатрешни работи во рок од два дена од моментот кога тоа го забележал (член 46 став 1) и
- дејствува спротивно на член 49 од овој закон.

Член 70-а

За прекршоците предвидени со одредбите од членовите 69 и 70 од овој закон, прекршочната постапка ја води комисија на Министерството за внатрешни работи.

Комисијата од ставот 1 на овој член е составена од два члена и претседател на комисијата.

Членовите на комисијата имаат завршено високо образование и работно искуство од најмалку четири години на предметната материја, а претседателот на комисијата е дипломиран правник со положен правосуден

испит и работно искуство од најмалку шест години на предметната материја.

ГЛАВА IX ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 71

(Преодна одредба член 71 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/2003)

Министерот за внатрешни работи во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе донесе подзаконски пропис за образецот на барање за признавање право на азил, начинот на земање на отпечатоци од прсти и фотографирање на барателите на право на азил, образецот и постапката за издавање и замена на исправи на баратели на право на азил и лица на кои им е признаено право на азил или привремена заштита во Република Македонија и за начинот на водење на евиденција.

Член 72

(Преодна одредба член 72 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.49/2003)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, постапките за признавање на правото на азил и за признавање статус на бегалец што не се довршени според Законот за движење и престој на странците („Службен весник на Република Македонија“ број 36/92, 66/92, 26/93 и 45/2002), ќе се довршат според одредбите на овој закон за редовна постапка за признавање право на азил.

Член 73

(Преодна одредба член 73 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.49/2003)

Правото на азил или статусот на бегалец, признаен на странец или лице без државјанство врз основа на Законот за движење и престој на странците продолжува доколку лицето престојува на територијата на Република Македонија по денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 74

(Преодна одредба член 74 од Законот објавен во „Службениот весник на Република Македонија“ бр.49/2003)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, лицата од Србија и

Црна Гора од Косово со статус на привремено хуманитарно згрижени лица во Република Македонија, ќе се сметаат за лица под привремена заштита, согласно со овој закон.

Член 75

(Преодна одредба член 75 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.49/2003)

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од членовите 40 до 55, 56 став 3, 58 став 1, 59 став 1, 60 став 1 и 61 во делот што се однесува на патната исправа за бегалец, член 77 став 1 алинеи 7 и 8 и член 79 став 1 алинеи 1, 2 и 7 на Законот за движење и престој на странците.

Член 76

(Преодна одредба член 21 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.146/09)

Подзаконскиот пропис од членот 15 став 1 од овој закон ќе се донесе во рок од три месеци од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 77

(Преодна одредба член 28 од Законот објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр.166/12)

Постапките од член 27 од Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.49/03, 66/07, 142/08 и 146/09), отпочнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе завршат според одредбите од Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр.49/03, 66/07, 142/08 и 146/09).

Член 78

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.